

Podrobný přehled o individuálním rozvoji a učení dítěte

Jméno dítěte

Datum narození Datum nástupu do mateřské školy

Školní rok/třída

Jméno učitelky

Kdy a jak se záznamových archem pracovat

Tento záznamový arch může poskytnout **komplexní** a celkově **podrobný přehled** o procesu i výsledcích vzdělávání dítěte. Lze jej využít pro vstupní diagnostiku, kdy nás informuje o tom, na jaké úrovni se v jednotlivých dovednostech dítě nalézá. Umožňuje provádět průběžnou diagnostiku a sledovat, jak postupuje rozvoj a učení dítěte v průběhu jeho docházky do mateřské školy. Stejně tak lze záznamový arch využít v případě, kdy chceme zjistit dovednosti dítěte v době, kdy předškolní vzdělávání ukončuje (výstupní diagnostika). Záznam tak může být ku pomoci po celou dobu, kdy předškolní vzdělávání dítěte probíhá. Interval mezi jednotlivými etapami hodnocení a četnost záznamů lze volit u jednotlivých dětí různě, dle aktuální potřeby. Zcela postačuje v průměru dvakrát během roku, četnější záznamy již posun a vzdělávací pokroky dítěte dobře nezachytí.

Samotný arch nám především řekne, **čeho je třeba si u dítěte všimnout**, aby nic nezůstalo opominuto či skryto našemu pohledu. Začneme tedy pozorováním dítěte, a to jak průběžným, tak také cíleným. Poté přistoupíme k zápisu toho, co u dítěte pozorujeme.

S archem budeme pracovat se sloupci a řádky. Sloupce jsou určeny pro jednotlivé etapy sledování dítěte (devět sloupců je tedy maximálně pro devět záznamů). Pět řádek u každé dovednosti znamená pět úrovní dovednosti, od první, elementární až po pátou, nejdokonalejší. Posuzujeme tedy, jaké úrovně dítě v dovednosti dosahuje (podrobnější a přesnější popis jednotlivých úrovní nalezneme ve vývojových řadách v textu metodiky).

Při vlastním zápisu postupujeme tak, že zapíšeme **nad sloupec datum**, popř. **časový interval**, v jehož průběhu sledování a záznam provádíme (např. druhé pololetí 2007, leden – březen) a postupně označujeme u jednotlivých dovedností v tomto sloupci políčka dle toho, na jaké úrovni dítě dovednost zvládá. Pokud provádíme posuzování i záznam průběžně, popř. upozorujeme-li u dítěte významný projev či posun, můžeme **do okénka** vpisovat toto datum.

Při opakovaném hodnocení, resp. z opakovaného zápisu tak můžeme vidět globální posun ve vzdělávání dítěte, popř. odhalit oblasti, v nichž k předpokládanému posunu nedochází. Dle tohoto zjištění pak plánujeme individuální vzdělávací nabídku, věnujeme úsilí dítěti tam, kde se vyskytly problémy, popř. reagujeme zvláštní nabídkou u dětí, kde se ukazují jeho mimořádné schopnosti či zájmy. V následujících etapách hodnocení pak zjistíme, zda námi volené postupy byly správné, popř. získáme upozornění na přetrvávající či vážnější problémy dítěte, které vyžadují další a důkladnější intervenci.

Při práci s tímto archem je třeba se řídit postupy a pokyny popsány a doporučenými v Metodice na podporu individualizace vzdělávání v podmínkách mateřské školy. Výsledný záznam je **pracovním materiálem pedagoga**, který má dítě ve své péči a slouží výhradně k tomu, aby pedagog mohl citlivěji a spolehlivěji přizpůsobovat vzdělávání jeho individuálním potřebám a možnostem. **Je nutno zajistit, aby se záznam nedostal do nepovolaných rukou či nebyl zneužit v neprospěch dítěte.**

Celková pohybová koordinace a pohybové dovednosti (hrubá motorika)

data jednotlivých záznamů

Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování									
• má problémy v pohybových úkonech i v orientaci v prostoru									
• pohybové úkony, koordinaci i orientaci zvládá s maximálním úsilím									
• má občasné problémy v pohybových úkonech i orientaci									
• pohyby koordinuje bez zvláštního úsilí, občas se špatně orientuje									
• pohybuje se bezpečně, dokáže pohyb sladit s rytmem									

Koordinace ruky a oka, manipulace (jemná motorika)

data jednotlivých záznamů

Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování									
• není schopno zacházet samostatně s běžnými předměty									
• při zacházení s běžnými předměty je neobratné									
• zacházení s běžnými předměty mu činní občas potíže									
• přetrvávají problémy při manipulaci s drobnějšími předměty									
• v manipulaci je zručné, koordinace oka a ruky je téměř dokonalá									

Sebeoslužné dovednosti

data jednotlivých záznamů

Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování									
• je nesamostatné, sebeoslužné úkony nezvládá									
• zvládá jen některé jednoduché úkony, většinou potřebuje pomoc									
• je schopno se obsloužit, někdy potřebuje radu či pomoc									
• všechny úkony zvládá samostatně, jen občas se mu něco nepodaří									
• v sebeobsluze je spolehlivě samostatné									

Držení tužky

data jednotlivých záznamů

Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování									
• není schopno držet tužku									
• drží tužku nesprávně, v dlani									
• drží tužku nesprávně, čtyřmi prsty, příp. křečovitě									
• drží tužku správně, tj. třemi prsty, ale křečovitě									
• drží tužku správně, uvolněně									

Orientace v tělním schématu*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>										
• zná hlavní části těla, dovede je ukázat, ale neumí je pojmenovat										
• hlavní části těla pojmenuje, ale často chybuje										
• umí pojmenovat hlavní části, event. i detaily hlavy a obličeje										
• umí pojmenovat i dílčí části těla i další detaily na celém těle										
• zná i některé vnitřní orgány a jejich základní funkce										

Slovní zásoba*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>										
• rozumí základním slovům a běžným výrazům										
• osvojuje si nová slova, ukazuje a ptá se „co to je?“										
• aktivně si rozšiřuje slovník, ptá se na slova, kterým nerozumí										
• zná běžná slova a pojmy, má rozvinutý slovník, zejména pasivní										
• má poměrně bohatou i aktivní slovní zásobu										

Formální vospělost řeči*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>										
• vyslovuje špatně většinu hlásek										
• přetrvává nesprávná výslovnost některých hlásek nebo slov										
• vyslovuje téměř bezchybně, má problémy v artikulaci těžkých slov										
• vyslovuje i slova artikulačně obtížná										
• má bezchybnou výslovnost, mluví jasně a zřetelně										

Gramatická správnost řeči*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>										
• řeč je značně agramatická										
• často dělá chyby ve většině mluvnických kategorií										
• chybuje v některých mluvnických kategoriích										
• mluví převážně gramaticky správně										
• řeč je gramaticky bezchybná										

Stavba vět*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>										
• vyjadřuje se převážně neverbálně										
• vyjadřuje se v jednoduchých větách										
• vyjadřuje se ve větách, které mají již více slov										
• vyjadřuje se v jednoduchých souvětích										
• používá poměrně složitá souvětí										

Úroveň verbální komunikace*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>										
• pouze sděluje, převážně neverbálně										
• převážně sděluje, spíše verbálně, o příjem informací nemá zájem										
• snaží se o dialog										
• je schopno vést jednoduchý dialog, ale má problémy										
• ve vedení dialogu si počíná zdařile										

Vnímání*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>										
• vnímá bezděčně, bez záměru										
• počíná vnímat zaměřeněji, vnímání je globální										
• vnímá soustředěněji, zaměřuje se na dominantní znaky										
• analyzuje vjemy, eviduje i vedlejší znaky, postřehne změnu										
• vnímání je relativně diferencované										

Tvořivost, vynalézavost, fantazie*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>										
• v činnostech jen napodobuje, bez vlastní představivosti a fantazie										
• v činnostech převládá nápodoba nad tvořivostí										
• zkouší projevat osobitou představu i fantazii										
• snaží se uplatňovat tvořivost i fantazii										
• je tvořivé a nápadité, vynalézavé, iniciativní										

Pozornost, soustředění*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>										
• je často roztržité, nesoustředí se ani krátkodobě										
• krátkodobě se soustředí, snadno je ale vyruší vedlejší podněty										
• soustředí se déle, ale přesouvá pozornost k novým činnostem										
• dokáže se soustředěně zabývat činnostmi, které je zajímají										
• dovede se záměrně soustředit i na ty činnosti, které nemusejí být pro ně atraktivní										

Paměť a učení*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• nedovede si zapamatovat									
• zapamatuje si, ale zkušenost si samostatně nevybaví									
• pamatuje si, zkušenost si vybaví, reprodukuje nepřesně, útržkovitě									
• pamatuje si vše včetně detailů, reprodukuje přesně									
• dokáže si pamatovat úmyslně a záměrně využívá paměť k učení									

Řešení problémů a myšlenkové operace*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• nerozlišuje podstatné znaky a vlastnosti předmětů									
• začíná rozlišovat podstatné znaky a vlastnosti předmětů s obtížemi									
• rozlišuje charakteristické rysy předmětů a jevů, často však chybuje									
• zpravidla rozlišuje podstatné znaky předmětů, podobnost a rozdíl									
• bezpečně rozlišuje znaky, spolehlivě odhaluje podobnost a rozdíl									

Základní matematické pojmy*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• matematickým pojmům nerozumí									
• začíná se orientovat v matematických pojmech s pomocí dospělého									
• chápe některé pojmy (tvar či rozměr), samo je neužije									
• základním pojmům rozumí, ale v jejich užití chybuje									
• bezpečně rozumí základním pojmům, užívá jich zpravidla správně									

Početní operace*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• nedokáže třídit a seskupovat předměty podle určitého pravidla									
• pokouší se třídit a uspořádávat předměty s pomocí dospělého									
• samo třídí či seskupuje s maximálním úsilím a často chybuje									
• při třídění či uspořádávání předmětů chybuje občas									
• porovnává, třídí a uspořádává předměty zpravidla bezchybně									

Číselné a matematické představy*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• nepoužívá číselných pojmů									
• začíná užívat číslovek									
• počíná vytvářet číselnou řadu, ale chybuje									
• umí počítat po jedné, zvládá jednoduchou řadu									
• má vytvořený model čísla									

Orientace v prostoru a čase*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• nechápe časoprostorové pojmy, orientuje se výhradně intuitivně									
• začíná rozumět některým pojmům, rozlišuje části dne									
• chápe základní časové pojmy a údaje, orientuje se v prostoru									
• základní orientaci v prostoru a čase zvládá bez vážnějších obtíží									
• orientuje se také v ploše, rozlišuje vpravo - vlevo									

Grafické dovednosti*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• pouze čmárá									
• spontánně se pokouší zobrazit jednoduché grafické znaky a tvary									
• snaží se napodobit základní geometrické tvary, ale s obtížemi									
• dokáže napodobit základní geometrické tvary									
• nakreslí základní geometrické tvary i na základě slovní instrukce									

Kresba*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• svůj výtvar nepojmenovává									
• hotový výtvar pojmenuje									
• v průběhu kreslení výtvar pojmenovává									
• od počátku kreslí s určitým záměrem, ale často jej mění									
• od počátku bezpečně ví, co kreslí, a záměr dodrží									

Kresba lidské postavy*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>										
• nezobrazuje lidskou postavu										
• počíná kreslit lidskou postavu ve tvaru tzv. „hlavonožce“										
• hlavonožce doplňuje končetinami, popř. detaily										
• postava má všechny základní části těla, je ztvárněna jednou čarou										
• postava má i další části těla a detaily, kresba je dvojrozměrná										

Vůle, vytrvalost*data jednotlivých záznamů*

<i>dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>										
• není schopno záměrně se soustředit, činnost nedokončuje										
• je nesoustředěné, ale na dopomoc dospělého počíná reagovat										
• soustředí se chvilkově, u činnosti vydrží jen s pomocí dospělého										
• soustředí se na činnost, pro její dokončení potřebuje povzbuzování										
• dovede samostatně vyvinout volní úsilí a činnost dokončit										

Respektování pravidel*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>										
• nechápe pravidla										
• chápe pouze jednoduchá pravidla, není však schopno se jimi řídit										
• snaží se chápat a dodržovat složitější pravidla, ne vždy se to daří										
• je schopno pochopit pravidla i jejich smysl, snaží se jimi řídit										
• chápe pravidla, zpravidla je dokáže přijmout										

Způsobilost sledovat instrukci a plnit zadané úkoly*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>										
• nedovede realizovat činnost dle jednoduché instrukce										
• v počátku činnosti se pokyny řídí, ale v průběhu činnosti je opustí										
• dodrží jednoduché pokyny a vykoná požadované činnosti										
• je schopno sledovat složitější pokyny a splnit více instrukcí										
• dovede postupovat podle pokynů, které byly zadány dříve										

Schopnost sebevládnání a přizpůsobivost*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• samo se nedokáže ovládnout a řídit své chování									
• začíná reagovat přiměřeně situaci									
• pokouší se ovládnout, ale často se mu to nedaří									
• zpravidla reaguje adekvátně, ale někdy situaci nezvládne									
• je schopno kontrolovat své city a záměrně řídit své chování									

Společenské návyky a pravidla*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• společenská pravidla nechápe a nepřijímá									
• pravidla se snaží pochopit, s jejich uplatňováním má vážné problémy									
• pravidla chápe, k jejich dodržování potřebuje pobídku									
• společenským pravidlům rozumí a snaží se jimi řídit									
• společenská pravidla v zásadě dodržuje									

City a jejich projevy*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• projevuje se necitlivě, není schopno soucítit									
• projevy necitlivosti jsou méně časté									
• reaguje necitlivě občas, je-li ohroženo, unaveno, vyvedeno z míry									
• je schopno soucítit, výjimečně reaguje necitlivě, např. v obraně									
• chová se povětšinou citlivě a ohleduplně									

Sebeuvědomění a sebeuplatnění*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• neví, co chce, nemá svůj názor									
• stále není schopno utvořit si svůj názor, neuvědomuje si, co chce									
• pokouší se rozpoznat svá přání a vytvářet si vlastní názor									
• zpravidla dokáže rozpoznat svá přání, má svůj názor									
• ve většině situací ví bezpečně, co chce a svůj názor umí projevit									

Navazování kontaktů a dorozumívání s dospělým*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• zachovává si odstup									
• snaží se navázat kontakt, začíná komunikovat									
• snaží se komunikovat, často si vynucuje pozornost									
• komunikuje s dospělým celkem bez obtíží, občas situaci neodhadne									
• komunikuje s dospělým adekvátně, je přiměřeně aktivní									

Navazování kontaktů a dorozumívání s dětmi*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• nemá zájem o kontakty, nekomunikuje									
• má zájem, zkouší navazovat kontakty, ale příliš se mu to nedaří									
• zkouší komunikovat, komunikace mu nedělá obtíže									
• komunikuje vcelku bez problémů, jsou-li naplněna jeho očekávání									
• komunikuje adekvátně, je aktivní									

Zařazení do třídy (skupiny dětí)*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• není součástí skupiny, je stranou									
• hledá své místo ve skupině, postupně se začleňuje									
• do skupiny již patří, má v ní jistou pozici, ale stále izolovanou									
• upevňuje svou pozici i roli ve skupině, začíná spolupracovat									
• je členem skupiny, má v ní své místo a dokáže ho obhájit									

Zapojení do společných aktivit*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• není schopno vyjednávat									
• vyjednává se značnými obtížemi									
• začíná vyjednávat, ale dohoda je stále obtížná									
• vyjednávání není vždy bez problémů, ale dohoda je možná									
• vyjednává bez problémů, uzavírá dohody a kompromisy									

Sociabilita a spolupráce*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• není schopno spolupracovat									
• spolupracovat s druhým dítětem je obtížné, potřebuje pomoc									
• zkouší spolupracovat samo, spolupráce nemá dlouhého trvání									
• začíná spolupracovat samo, snaží se být druhému dítěti partnerem									
• spolupracuje dobře, dokáže společnou hru rozvíjet a obohacovat									

Poznatky, sociální informovanost*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• má pouze útržkovité a velmi elementární poznatky									
• poznatky začínají být uspořádané									
• má elementární poznatkovou základnu o bezprostředním okolí									
• poznatky mu umožňují bezpečně se orientovat v běžném životě									
• má povědomí o širším okolí, o světě, vývoji a změnách									

Adaptabilita ke změnám*data jednotlivých záznamů*

<i>Postup dítěte ve vývoji a zdokonalování</i>									
• nedovede se přizpůsobit změnám									
• navenek se přizpůsobí, ale vnitřně změnu nepřijme									
• vyrovnat se se změnou a přizpůsobit se mu dělá značné problémy									
• změny a nové situace zvládá, většinou však za pomoci dospělého									
• je adaptabilní, dokáže se přizpůsobit									

Další důležité poznatky o rozvoji a učení dítěte:
(místo pro volný zápis)

Záznam o celkovém zhodnocení zaznamenaných skutečností a jejich využití

Datum záznamu

Aktuální vzdělávací potřeby dítěte a závěry pro pedagogickou práci

--	--